Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi, 2026, 6(3); 679-702

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YAPAY ZEKÂ ÇALIŞMALARI: SİSTEMATİK BİR İNCELEME

İnceleme Makalesi

Uğur CAN*

Geliş Tarihi: 14.05.2026 | **Kabul Tarihi:** 12.11.2026 | **Yayın Tarihi:** 28.12.2026

Özet: Bu sistematik incelemenin temel amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki yapay zekâ teknolojilerini konu edinen akademik makaleleri kapsamlı ve sistematik bir yaklaşımla inceleyerek; çalışmaların metodolojik özelliklerini, odaklandıkları konuları ve çalışmalarda kullanılan/incelenen yapay zekâ araçlarını analiz etmek, böylece alandaki güncel eğilimleri, güçlü ve zayıf yönleri ortaya koymaktır. Çalışma, sistematik inceleme tekniği ve PRISMA protokolü kullanılarak belirlenen 32 akademik yayından elde edilen verilerin içerik analizi yöntemiyle çözümlenmesiyle yürütülmüştür. Bulgular, incelenen çalışmaların yayımlanma sıklığının 2025 yılında yoğunlaşarak konunun alandaki hızla yükselen akademik ilgi odağı hâline geldiğini göstermektedir. Araştırmaların büyük çoğunluğu nitel yaklaşımlarla yürütülmüş olup en sık başvurulan araştırma modelleri durum çalışması, doküman analizi ve fenomenolojik desen olmuştur. Veri toplama araçları incelendiğinde doküman, yarı yapılandırılmış görüşme formu ve yapay zekâ çıktılarını analiz etme imkânı sunan istem (prompt) çıktısının en yüksek sıklıkta kullanılan araçlar olduğu görülmektedir. Çalışmaların temel kümesini yüksek oranda doküman/yapay zekâ aracı oluşturmaktadır. Alan yazını, paydaş görüşleri/deneyimleri ile üretken yapay zekâ ve materyal geliştirme olmak üzere iki ana tema etrafında yoğunlaşmıştır. Paydaş görüşleri; öğrenci farkındalığı ve kaygısı ile öğreticilerin pedagojik fırsat ve sınırlılık algılarını içerirken; materyal geliştirme ise üretken yapay zekânın seviyeye uygun okuma metinleri oluşturma ve kültürel içerik üretimi potansiyeline odaklanmıştır. İncelenen 46 farklı yapay zekâ aracı arasında en sık kullanılanlar ChatGPT ve Google Gemini olarak belirlenmiştir. Bu inceleme, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik yapay zekâ çalışmalarına bütüncül bir bakış açısı sunmayı ve gelecekteki araştırmalara bilimsel bir zemin hazırlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca alan yazının henüz oluşum aşamasında olmasına rağmen hızlı bir gelişim gösterdiği ve teorik tartışmalardan ziyade pratik uygulamaları ve insan faktörünü merkeze aldığı ortaya konmaktadır.

Anahtar Kelimeler: ChatGPT, PRISMA, sistematik inceleme, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yapay zekâ.

ARTIFICIAL INTELLIGENCE STUDIES IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE: A SYSTEMATIC REVIEW

Review Article

Received: 14.05.2026 | **Accepted:** 12.11.2026 | **Published:** 28.12.2026

Abstract: The fundamental purpose of this systematic review is to comprehensively examine academic articles focusing on artificial intelligence technologies in teaching Turkish as a foreign language by analyzing their methodological features, core topics, and examined artificial intelligence tools, thereby revealing current trends, strengths, and weaknesses in the field. The study was conducted using the systematic review technique and the PRISMA protocol, analyzing data obtained from 32 identified academic publications through content analysis. Findings indicate that publication frequency peaked in 2025, demonstrating that the topic has become a rapidly rising focus of academic interest. The vast majority of research was conducted using qualitative approaches, with the most frequently employed research designs being case study, document analysis, and phenomenological design. Examining data collection tools, documents, semi-structured interview forms, and prompt outputs—offering the opportunity to analyze artificial intelligence outputs—were the most frequently used instruments, while documents/artificial intelligence tools constituted the primary study group. The literature concentrated

* Öğr. Gör.; İstanbul Gelişim Üniversitesi, Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi; ugcan@gelisim.edu.tr; 0000-0003-4403-0239

Can, U. (2026). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ çalışmaları: Sistematik bir inceleme. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 6*(3), 679-702. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.24264333

around two main themes: stakeholder opinions/experiences and generative artificial intelligence and material development. Stakeholder opinions encompass student awareness and anxiety alongside instructors' perceptions of pedagogical opportunities and limitations, whereas material development focused on generative AI's potential to create level-appropriate reading texts and cultural content. Among the 46 different artificial intelligence tools examined, ChatGPT and Google Gemini were identified as the most frequently used. This review aims to offer a holistic perspective on artificial intelligence studies in teaching Turkish as a foreign language and to prepare a scientific foundation for future research. Furthermore, it reveals that the literature, despite being in its formative stage, is undergoing rapid development and prioritizes practical applications and the human factor over theoretical discussions.

Keywords: Artificial intelligence, ChatGPT, PRISMA, systematic review, teaching Turkish as a foreign language.

Giriş

Yabancı dil öğretimi, küreselleşmenin etkisiyle hızla değişen ve kültürel etkileşim ihtiyacına cevap veren eğitim bilimlerinin dinamik alanlarından biridir. Geleneksel pedagojik yaklaşımların yanı sıra günümüzde yapay zekâ teknolojilerinin eğitim süreçlerine entegrasyonu, dil öğretme ve öğrenme paradigmalarını dönüştüren en önemli gelişmelerden biri olarak öne çıkmaktadır. Yapay zekâ ve eğitim teknolojileri üzerine yapılan çalışmaların küresel düzeyde saygın akademik platformlarda yıllara göre büyük oranda artış gösterdiği ve hatta eğitim araştırmalarının daha fazla teknolojik ve multidisipliner bir yaklaşımla ilerlediği görülmektedir (Duran ve Aydın, 2024). Özellikle yabancı dil eğitimi, yapay zekâ araçlarının en fazla yer edindiği alan olarak değerlendirilmektedir (Aycan, 2025). Yapay zekâ; kişiselleştirilmiş materyal geliştirme, anında geri bildirim sağlama ve dil becerilerini otomatik değerlendirme gibi potansiyel fırsatlar sunarak yabancılara Türkçe öğretimi alanında da akademik ilginin merkezine yerleşmiştir. Bu durum üzerinde yapay zekâ araçlarının dil öğretim süreçlerinde hem öğreticiler hem de öğreniciler açısından önemli faydalar sağlaması ve dolayısıyla dil öğrenme sürecine entegrasyonunun gerekliliğine yönelik tartışmalar etkili olmuştur (Çangal vd., 2025). Bununla birlikte Türkçe eğitimine önemli bir yenilik kaynağı ve etki gücü sunan yapay zekânın potansiyelinin tam olarak işe koşulması amacıyla literatürde kullanıcı eğitiminin ve farkındalık faaliyetlerinin artırılması gerektiği yönünde bir tartışma sürmektedir (Karagöl ve Yıldırım Bilgen, 2025). Bu tartışmalar yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında da karşılık bulmuş; araştırmacılar yapay zekâ teknolojilerinin bu özgül bağlamdaki yansımalarını farklı açılardan incelemeye yönelmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik yapay zekâ kullanımına ilişkin çalışmalar; yapay zekâ destekli dil öğrenme uygulamalarının fırsatlarını (Demirel, 2025; Kaleli ve Özdemir, 2025; Kır ve Tekin, 2025), öğretici/öğrenici görüşlerini (Çangal vd., 2025; Köçeri ve Arslan, 2025; Yavşan ve Elkıran, 2025) ve ChatGPT ile Gemini gibi büyük dil modellerinin metin üretme yeterliliğini (Bağcı Ayrancı ve Alcan, 2025; Katı ve Can, 2024; Temur ve Akıncılar, 2025) ele almış olsa da bu çalışmalar henüz sistematik bir inceleme çerçevesinde bir araya getirilmemiştir. Aynı şekilde mevcut meta-sentez çalışmalarının Türkiye'de yapay zekâ alanındaki lisansüstü tez çalışmalarına (Alkan ve Sevli, 2023), eğitim alanında yapay zekâ konulu çalışmalara yönelik (Oruç vd., 2024; Temur, 2025) ya da yabancı dil öğretimini kapsayan (Yılmaz ve Kardaş, 2025) çalışmalar bulunsa da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanının özgül bir sistematik incelemeye konu olmadığı görülmektedir. Bu

durum alana özgü eğilimleri, kullanılan araçları, hedeflenen dil becerilerini ve pedagojik sonuçları gibi konuları bütünlüklü biçimde ortaya koyacak kapsamlı bir derlemenin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu gereklilikten hareketle mevcut çalışma Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanındaki yapay zekâ literatürünü sistematik inceleme tekniği ve PRISMA protokolü çerçevesinde kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Böylece alana özgü eğilimler, kullanılan araçlar ve odaklanılan konular şeffaf ve bilimsel bir yöntemle ortaya konularak gelecekteki araştırmalara ve uygulamalara bir zemin hazırlanması hedeflenmektedir.

1. Araştırmanın Amacı

Bu sistematik incelemenin temel amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında yapay zekâ teknolojilerini konu edinen akademik makaleleri kapsamlı ve sistematik bir yaklaşımla incelemektir. Bu doğrultuda belirlenen çalışmaların; (1) metodolojik özelliklerini, (2) odaklandıkları çalışma konularını ve (3) kullanılan/incelenen yapay zekâ araçlarını analiz ederek alandaki güncel eğilimleri, güçlü ve zayıf yönleri ortaya koymak hedeflenmektedir. Çalışma, literatüre bütüncül bir bakış açısı sunmayı ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik yapay zekâ çalışmaları konusunda gelecekteki araştırmalara ve uygulamalara bilimsel bir zemin hazırlamayı amaçlamaktadır. Sistematik inceleme tekniği ve PRISMA protokolü kullanılarak yürütülen bu çalışma alan yazınındaki bilgileri şeffaf ve tekrarlanabilir bir bilimsel yöntemle incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma amacına uygun olarak aşağıdaki şu araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında yapay zekâyı konu alan çalışmaların temel metodolojik özellikleri nelerdir?
- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki yapay zekâ çalışmalarının odaklandığı temel çalışma konuları ve temalar nelerdir?
- İncelenen çalışmalarda yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik olarak kullanılan veya araştırılan yapay zekâ araçları/uygulamaları hangileridir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli ve Protokolü

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik yapay zekâ teknolojilerini konu edinen akademik makaleleri kapsamlı ve sistematik bir yaklaşımla incelemek amacıyla sistematik inceleme tekniği kullanılarak yürütülmüştür. Bu doğrultuda sistematik incelemelerin raporlanmasını iyileştirmek üzere tasarlanmış bir kılavuz olan PRISMA protokolü benimsenmiştir. PRISMA; sistematik bir incelemenin neden yapıldığı, hangi yöntemlerin kullanıldığı ve hangi sonuçların bulunduğu konusunda eksiksiz raporlama konusunda rehberlik ve örnekler sunmaktadır (PRISMA Executive, t.y.). Page'e göre (vd., 2021a) bu protokol; derlemenin gerekçesi, literatür taramasında kullanılan veri tabanları, çalışmalara yönelik dâhil etme/hariç tutma ölçütleri ve sonuçları içeren 27 maddelik bir kontrol listesi sunmaktadır. PRISMA 2020 denetim listesi (Page vd., 2021b) ise şu temel başlıkları kapsamaktadır: Başlık, özet, giriş, yöntemler, bulgular, tartışma ve diğer bilgiler. Sistematik değerlendirmeler tekrarlanabilir ve şeffaf bir bilimsel yöntem kullanarak

geleneksel anlatısal değerlendirmelerden ayrılır; bu yöntem, yanlılığı en aza indirmek için yayımlanmış ve yayımlanmamış tüm çalışmaları kapsayan titiz bir tarama yapar ve güvenilirliği artırmak için süreçteki tüm karar ve sonuçların kaydını (denetim izi) tutar (Tranfield vd., 2003). Buradan hareketle mevcut çalışma yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki yapay zekâ literatürünü bütüncül bir bakış açısıyla incelemiş ve bu titizliği korumayı amaçlamıştır. Bu süreçte; çalışma seçimi, dâhil etme ve hariç tutma kriterleri gibi tüm metodolojik aşamalar şeffaf bir şekilde sunularak elde edilen bulguların güvenirliği ve alan yazınına sunulan sentezin tekrarlanabilirliği sağlanmıştır (Gough, 2015). Böylece çalışmanın yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki mevcut bilgileri en az yanlılıkla, sistematik ve güncel bir biçimde bir araya getirmesi hedeflenmiştir.

2.2. Veri Tabanı Taraması ve Çalışma Seçim Süreci

Belirlenen araştırma sorularına cevap teşkil edecek literatürün taranması ve çalışmaların seçilmesi süreci PRISMA protokolüne uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması ve çalışma seçim süreci Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1

Literatür Taraması ve Çalışma Seçim Süreci (PRISMA Diyagramı)

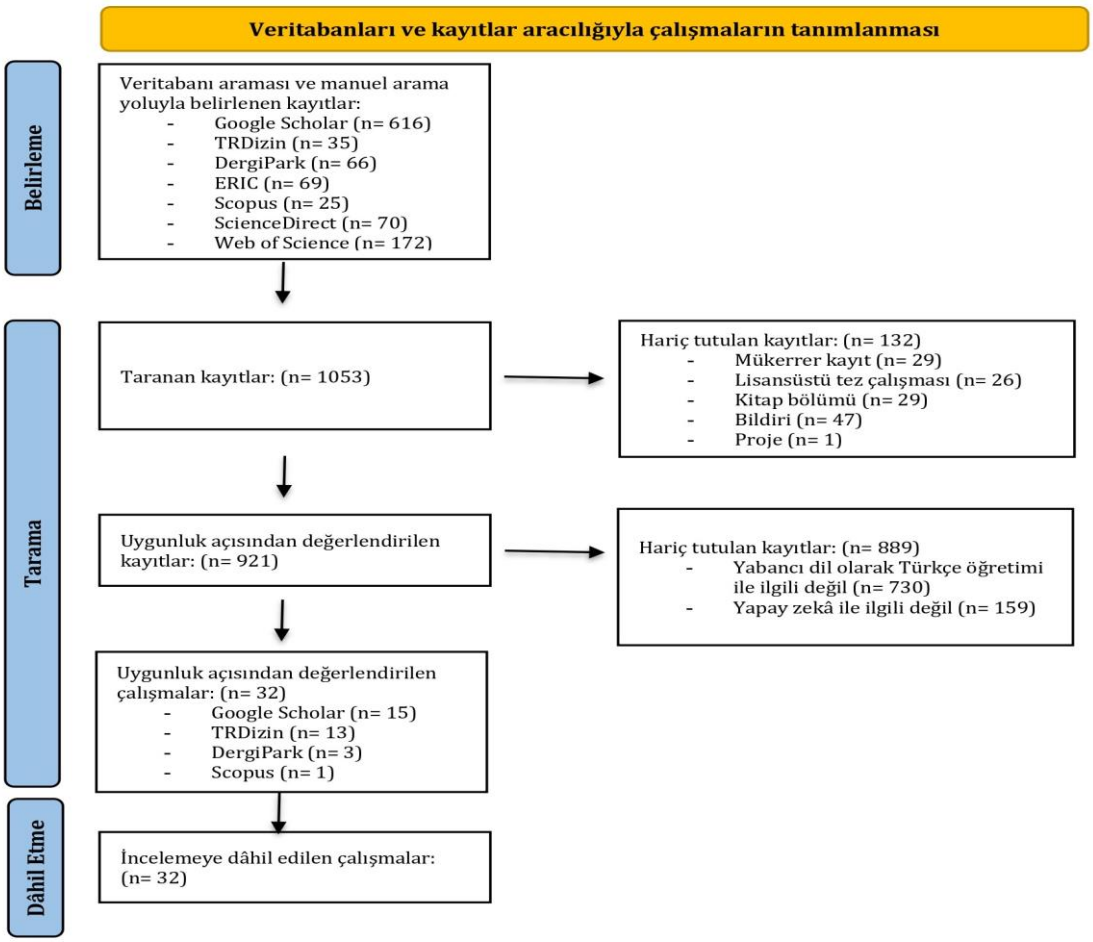

PRISMA diyagramı. Page vd., 2021b'den uyarlanmıştır.

Şekil 1'de gösterildiği üzere ilk aşamada Google Scholar arama motoru; TRDizin, ERIC, Scopus ve Web of Science veri tabanları; DergiPark ve ScienceDirect yayın platformları hedef alınarak "yabancılara Türkçe", "ikinci dil olarak Türkçe", "yapay zekâ" ve bunların İngilizce karşılıklarını kapsayan ("Turkish for foreigners", "Turkish as a second language", "AI", "artificial intelligence") anahtar kelimelerle tüm yılları içeren bir tarama gerçekleştirilmiştir. Tarama sürecinde ilgili terimler tek başına değil araştırmanın kapsamını karşılayacak biçimde Boolean operatörleriyle (VE/VEYA, AND/OR) birlikte kullanılmıştır (Bramer vd., 2018). Bu tarama neticesinde ikinci/yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve yapay zekâ kavramlarını içeren toplam 1053 kayıt tespit edilmiştir. Bu aşamadan sonra kayıtların uygunluk açısından değerlendirilmesine geçilmiştir. Elde edilen kayıtlar tarandıkları kaynaklara göre sınıflandırılmış ve 1021 kayıt hariç tutma kriterlerine göre dışarıda bırakılmıştır.

Google Scholar, TRDizin, DergiPark, ERIC, Scopus, ScienceDirect ve Web of Science kaynaklarında tespit edilen 1053 kaydın 132'si mükerrer kayıt (n=29), lisansüstü tez çalışması (n=26), kitap bölümü (n=29), bildiri (n=47) ve proje çalışması (n=1) olması nedeniyle çalışmadan hariç tutulmuştur. Geriye kalan 921 makale çalışmasının 889'u yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerle ilgisi olmaması (n=730) ve yapay zekâya yönelik olmaması (n=159) nedeniyle elenmiştir. ERIC, ScienceDirect ve Web of Science kaynaklarından elde edilen kayıtlar arasında yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ve yapay zekâ ile ilişkilendirilebilecek uygun herhangi bir çalışma bulunamamıştır. Tüm bu hariç tutma adımlarının sonucunda; Google Scholar (n=15), TRDizin (n=13), DergiPark (n=3) ve Scopus (n=1) üzerinden elde edilen toplam 32 çalışma, bu araştırmada nihai metin olarak incelenmeye uygun bulunmuştur. İncelenen çalışmaların kod, yıl ve atıf bilgileri Ek 1'de sunulmuştur.

2.3. Verilerin Analizi

İncelemeye dâhil edilen 32 çalışmadan elde edilen veriler, çalışmanın araştırma sorularına yanıt vermek üzere sistematik bir şekilde analiz edilmiştir. Çalışmaların metodolojik özellikleri (araştırma türü, modeli, veri toplama araçları vb.), temel konuları ve çalışmalarda kullanılan/incelenen yapay zekâ araçları/uygulamaları bu süreçte içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. İçerik analizi, bir metin kümesindeki belirli kelime ve kavramların mevcudiyetini saptamaya odaklanır; araştırmacılar da bu kelime ve kavramların anlamlarını ve aralarındaki ilişkileri çözümleyerek metinlerin aktardığı mesaja dair çıkarımlar geliştirirler (Büyüköztürk vd., 2023). Buradan hareketle, çalışmamızda incelenen akademik çalışmalar detaylı biçimde okunmuş ve araştırma soruları merkeze alınarak birbirine benzeyen kavramlar kodlanmıştır. Ortaya çıkan kodlar ilişkisel bir bağlamda bir araya getirilerek uygun kategorilere ve/veya temalara dönüştürülmüştür. Elde edilen bulgular sıklık (f) ve yüzdelik (%) dağılımları şeklinde tablolarla sunulmuştur.

2.4. Verilerin Geçerliği ve Güvenirliği

Bu çalışmada verilerin geçerliğini ve güvenirliğini sağlamak amacıyla çeşitli yöntemsel önlemler alınmıştır. Araştırma sürecinin şeffaflığı ve izlenebilirliği için PRISMA protokolü takip edilmiş, dâhil etme ve hariç tutma kararları ile gerekçeleri adım adım kayıt altına alınarak bir denetim izi oluşturulmuştur (McCrae vd., 2015).

Araştırma tek yazar tarafından yürütüldüğü için kodlayıcılar arası güvenirlik hesabı yerine araştırmacının kendi iç tutarlılığına (intra-coder reliability) dayanan bir strateji benimsenmiştir. Kodlama sürecinin tutarlı biçimde yürütülebilmesi için araştırma soruları temel alınarak bir veri çıkarma formu oluşturulmuştur (Pollock ve Berge, 2018; Rethlefsen ve Page, 2021). Öncelikle araştırma havuzundaki sınırlı sayıda çalışma üzerinde ön kodlama yapılmış ve formun amaca uygunluğu test edilerek iyileştirilmiştir.

Kodlama kararlarında makalelerde açıkça sunulan bilgiler esas alınmıştır (Taylor vd., 2021). Yöntem özellikleri veya araştırma detayları (katılımcılar, veri toplama aracı, analiz yolu vb.) açık biçimde belirtilmemişse ilgili alan yazar yorumuyla doldurulmamış, "belirtilmemiş" olarak kodlanmıştır. Bu tercih, kodlama sürecinde araştırmacı yorumunun raporlanan nesnel bilgiden ayrılmasını sağlamıştır. Kodlama tutarlılığını desteklemek amacıyla ilk kodlamalar tamamlandıktan sonra veriler üzerinde tekrar okuma ve kontrol süreci uygulanmış (Ahmed, 2024); belirsizlik oluşturan alanlarda tam metne dönülmüş ve kodlamalar netleştirilmiştir (O'Connor ve Joffe, 2020). İzlenen bu süreçle sistematik değerlendirmenin geçerliği ve tutarlılığı güvence altına alınmıştır.

2.5. Sınırlılıklar

Bu sistematik incelemenin temel sınırlılığı; alan yazını taraması, makale çalışmasının kapsamı ve belirlenen zaman aralığıdır. Çalışmanın verileri Nisan 2026 sonuna kadar hakemli dergilerde araştırma makalesi türünde yayımlanmış olan akademik yayınlarla sınırlı tutulmuştur. Araştırma makalesi türü dışındaki çalışmalar ve araştırma makalesi türünde olmasına rağmen yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik yapay zekâ konusunu ele almayan çalışmalar dâhil edilmemiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde, sistematik inceleme kapsamında belirlenen çalışmaların analizinden elde edilen bulgular sunulmaktadır. Bulgular, öncelikle incelenen çalışmaların yıllara ve yayımlandıkları dergilere göre dağılımına ilişkin istatistikler şeklinde sunulmuştur. Ardından, çalışmanın amacına uygun olarak belirlenen üç temel araştırma sorusuna; (1) metodolojik özellikler, (2) temel çalışma konuları/temaları ve (3) kullanılan/incelenen yapay zekâ araçlarına yönelik elde edilen tematik bulgular, ayrı alt başlıklar hâlinde ele alınmıştır.

Sistematik incelemeye dâhil edilen ve incelenen çalışmaların yıllara göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

İncelenen Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Sıklık	Yüzdelik	Referanslar
2023	1	3,13	Y1
2024	2	6,25	Y2, Y3
2025	27	84,38	Y4, Y5, Y6, Y7, Y8, Y9, Y10, Y11, Y12, Y13, Y14, Y15, Y16, Y17, Y18, Y19, Y20, Y21, Y22, Y23, Y24, Y25, Y26, Y27, Y28, Y29, Y30
2026	2	6,25	Y31, Y32
Toplam	**32**	**100.0**	

İncelenen çalışmaların yıllara göre dağılımını gösteren Tablo 1 analiz edildiğinde, araştırmaların yayımlanma sıklığının 2025 yılında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Sistematik incelemeye dâhil edilen toplam 32 çalışmanın 27'si (%84,38) 2025 yılına aittir. Diğer yıllar incelendiğinde, 2024 ve 2026 yıllarında eşit sayıda (f=2; her biri %6,25) yayın bulunduğu; 2023 yılında ise sadece 1 çalışma (%3,13) yayımlandığı görülmektedir. 2026 yılına ait çalışmaların, veri taramasının Nisan ayında yapıldığı dikkate alınarak mevcut literatürü yansıttığı belirtilmelidir.

Sistematik incelemeye dâhil edilen ve incelenen çalışmaların yayımlandıkları dergilere göre dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2

İncelenen Çalışmaların Yayımlandıkları Dergilere Göre Dağılımı

Dergi Adı	Sıklık	Yüzdelik
Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD)	11	34,375
Aydın TÖMER Dil Dergisi	4	12,500
Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi	2	6,250
Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi	1	3,125
UlakDil: Uluslararası Akademik Dil Eğitimi ve Kültürel Çalışmalar Dergisi	1	3,125
Türkoloji ve Sosyo-Kültürel Araştırmalar Dergisi (TURSKA)	1	3,125
Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi	1	3,125
Türkbilig	1	3,125
TÜRKAV Kamu Yönetimi Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi	1	3,125
Silkway Social Science Journal (SSS Journal)	1	3,125
Sakarya Dil Dergisi	1	3,125
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1	3,125
International Journal of Language Academy	1	3,125
IJSSAR International Journal of Social Sciences and Academic Research	1	3,125
Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi	1	3,125
Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi	1	3,125
Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi	1	3,125
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1	3,125
Toplam	**32**	**100.0**

İncelemeye dâhil edilen toplam 32 çalışmanın yayımlandığı dergiler incelendiğinde çalışmaların 18 farklı dergide yayımlandığı görülmektedir. En yüksek yayın sıklığı 11 çalışma ile (%34,375) *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD)*'ne aittir. Bu dergiyi 4 çalışma (%12,500) ile *Aydın TÖMER Dil Dergisi* ve 2 çalışma (%6,250) ile *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi* takip etmektedir. Geri kalan 15 farklı derginin her birinde yalnızca birer çalışma (%3,125) yayımlanmıştır.

3.1. Çalışmaların Metodolojik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, sistematik incelemeye dâhil edilen çalışmaların yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında yapay zekâyı konu edinirken kullandığı temel metodolojik özellikler incelenmiştir. Çalışmanın birinci araştırma sorusuna yanıt sağlamak amacıyla elde edilen bulgular, çalışmaların (1) araştırma türüne, (2) araştırma modeli/desenine, (3) veri toplama araçlarına, (4) verilerin analizine ve (5) çalışma kümesine göre sınıflandırılarak ele alınmıştır.

Çalışmaların araştırma türlerine göre dağılımı incelenmiş ve bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

İncelenen Çalışmaların Araştırma Türüne Göre Dağılımı

Araştırma Türü	Sıklık	Yüzdelik	Referanslar
Nitel	23	71,88	Y1, Y2, Y3, Y4, Y7, Y10, Y11, Y12, Y13, Y14, Y15, Y16, Y18, Y19, Y20, Y21, Y22, Y23, Y24, Y26, Y27, Y29, Y32
Nicel	5	15,63	Y5, Y8, Y9, Y25, Y31
Karma	4	12,50	Y6, Y17, Y28, Y30
Toplam	**32**	**100,0**	

İncelemeye dâhil edilen toplam 32 çalışmanın araştırma türü dağılımı incelendiğinde, bu çalışmaların 23'ü (%71,88) *nitel* araştırma türüne, 5'i (%15,63) *nicel* araştırma türüne ve 4'ü (%12,50) ise *karma* araştırma türüne ait olduğu görülmektedir. Buna göre, alandaki çalışmaların büyük çoğunluğunu nitel araştırmalar oluşturmaktadır.

Çalışmaların araştırma modeli/desenine göre dağılımı incelenmiş ve bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

İncelenen Çalışmaların Araştırma Modeli/Desenine Göre Dağılımı

Araştırma Modeli/Deseni	Sıklık	Yüzdelik	Referanslar
Durum Çalışması	9	28,13	Y1, Y2, Y7, Y16, Y18, Y19, Y22, Y26, Y27
Doküman Analizi	6	18,75	Y4, Y12, Y15, Y23, Y24, Y29
Fenomenolojik (Olgubilim) Desen	4	12,50	Y10, Y11, Y13, Y20
Tasarım ve Geliştirme Araştırması (TGA)	3	9,38	Y9, Y28, Y30
Tarama Modeli	2	6,25	Y8, Y21
Durum Çalışması / İç İçe Geçmiş Tek Durum Deseni	1	3,13	Y14
Belge İncelemesi/Tarama Modeli	1	3,13	Y3
Kesitsel Araştırma Modeli	1	3,13	Y5
Açıklayıcı Karma Desen	1	3,13	Y6
Keşfedici Karma Desen	1	3,13	Y17
İlişkisel Tarama Modeli	1	3,13	Y31
Yarı Deneysel	1	3,13	Y25
Betimsel Araştırma Modeli	1	3,13	Y32
Toplam	**32**	**100,0**	

İncelenen 32 çalışmanın araştırma modeli/deseni dağılımına bakıldığında, çalışmaların metodolojik yapısında nitel yaklaşımların baskın olduğu görülmektedir. En yüksek sıklık, 9 çalışma (%28,13) ile *Durum Çalışması* desenine aittir. Bunu, alan yazını incelemesi temelinde yürütülen 6 çalışma (%18,75) ile *Doküman Analizi* ve 4 çalışma (%12,50) ile katılımcıların deneyimlerini derinlemesine incelemeyi amaçlayan *Fenomenolojik (Olgubilim) Desen* takip etmektedir. Diğer modeller incelendiğinde, yenilikçi çözümler geliştirmeye odaklanan *Tasarım ve Geliştirme Araştırması (TGA)* 3 sıklıkta (%9,38) ve geniş bir örneklemden veri toplamayı içeren *Tarama Modeli* 2 sıklıkta (%6,25) kullanılmıştır. Geriye kalan 8 farklı araştırma modeli/deseninin ise her biri yalnızca birer kez (%3,13) kullanılarak düşük sıklıkta temsil edildiği görülmektedir.

Çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı incelenmiş ve bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

İncelenen Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Veri Toplama Aracı	Sıklık	Yüzdelik	Referanslar
Doküman	12	24,00	Y4, Y9, Y12, Y15, Y21, Y23, Y27, Y28, Y29, Y30, Y31, Y32
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	10	20,00	Y6, Y7, Y10, Y11, Y13, Y14, Y16, Y20, Y22, Y27
İstem (Prompt) Çıktısı	9	18,00	Y1, Y2, Y3, Y9, Y11, Y18, Y24, Y26, Y29
Ölçek	6	12,00	Y5, Y8, Y9, Y25, Y27, Y28
Dereceli Puanlama Anahtarı	2	4,00	Y30, Y31
Anket	2	4,00	Y2, Y18
Kişisel Bilgi Formu	2	4,00	Y8, Y25
Edebi Metin	1	2,00	Y3
Klasik Test	1	2,00	Y6
Yapılandırılmış Görüşme Formu	1	2,00	Y19
Araştırma Güncesi	1	2,00	Y17
Öğrenci Test Sonuçları	1	2,00	Y17
Sınıf İçi Gözlem Formu	1	2,00	Y27
Türk Kültürü Görsel Analiz Formu	1	2,00	Y32
Toplam	**50**	**100,0**	

Çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarının dağılımı incelendiğinde, toplam 50 veri toplama aracı bulgusunun listelendiği ve 14 farklı aracın kullanıldığı görülmektedir. Bu bulgular, çalışmalarda birden fazla metodolojik yaklaşımın entegre edildiğini göstermektedir. En yüksek sıklığa sahip veri toplama aracı 12 sıklık (%24,00) ile *Doküman* olmuştur. Doküman'ı nitel veri toplamada merkezi bir rol oynayan 10 sıklık (%20,00) ile *Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu* ve yapay zekâ etkileşimlerinin kayıt altına alınmasını sağlayan 9 sıklık (%18,00) ile *İstem (Prompt) Çıktısı* takip etmektedir. Dördüncü sırada 6 sıklık (%12,00) ile daha çok nicel yaklaşımlarda kullanılan *Ölçek* yer almaktadır. Ayrıca bunu her biri 2 sıklık (%4,00) ile temsil edilen *Dereceli Puanlama Anahtarı*, *Anket* ve *Kişisel Bilgi Formu* izlemektedir. Geriye kalan 7 farklı veri toplama aracı ise birer kez (%2,00) kullanılmıştır.

Çalışmaların veri analizine göre dağılımı incelenmiş ve bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

İncelenen Çalışmaların Veri Analizine Göre Dağılımı

Veri Analizi	Sıklık	Yüzdelik	Referanslar
İçerik Analizi	14	36,84	Y2, Y6, Y11, Y12, Y14, Y16, Y17, Y18, Y19, Y20, Y22, Y23, Y27, Y32
Doküman Analizi	7	18,42	Y15, Y21, Y24, Y27, Y28, Y29, Y30
Betimsel Analiz	5	13,16	Y4, Y7, Y10, Y16, Y22
SPSS Statistics	4	10,53	Y5, Y6, Y25, Y31
Tematik Analiz	2	5,26	Y13, Y26
Açıklayıcı Yapı	1	2,63	Y1
Metin Sadeleştirme Ölçütleri	1	2,63	Y3
İstatistiksel Analiz	1	2,63	Y8
Metin Değerlendirme Formu	1	2,63	Y9
Açımlayıcı Faktör Analizi	1	2,63	Y27
EduG	1	2,63	Y31
Toplam	**38**	**100,0**	

Tablo incelendiğinde, toplam 38 veri analizi bulgusunun listelendiği ve 11 farklı yöntemin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu dağılıma göre, nitel analiz yöntemlerinin baskın olduğu görülmektedir. Çalışmalarda en sık başvurulan yöntem, 14 sıklık (%36,84) ile *İçerik Analizi* olmuştur. İçerik Analizi'ni, yapay zekâ çıktılarının ve metin tabanlı materyallerin incelenmesinde kullanılan *Doküman Analizi* 7 sıklık (%18,42) ve toplanan verilerin özetlenmesi ve yorumlanmasını sağlayan *Betimsel Analiz* 5 sıklık (%13,16) ile takip etmektedir. Nicel veri analizlerinde kullanılan *SPSS Statistics*, 4 sıklık (%10,53) ile dördüncü sırada yer almaktadır. Nitel verilerin tema ve alt temalar bazında çözümlendiği *Tematik Analiz* ise 2 sıklık (%5,26) ile temsil edilmektedir. Geriye kalan 6 farklı veri analizi yöntemi, alana özgü veya daha az sıklıkta kullanılan yaklaşımlara işaret ederek birer kez (%2,63) kullanılmıştır.

Çalışmaların çalışma kümesine göre dağılımı incelenmiş ve bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7

İncelenen Çalışmaların Çalışma Kümesine Göre Dağılımı

Çalışma Kümesi	Sıklık	Yüzdelik	Referanslar
Doküman/Yapay Zekâ Aracı	18	43,90	Y1, Y2, Y3, Y4, Y9, Y10, Y12, Y15, Y18, Y21, Y23, Y24, Y26, Y28, Y29, Y30, Y31, Y32
Öğreticiler	12	29,27	Y2, Y9, Y10, Y14, Y16, Y17, Y18, Y19, Y20, Y27, Y31, Y32
Uluslararası Öğrenciler	11	26,83	Y5, Y6, Y7, Y8, Y10, Y11, Y13, Y17, Y22, Y25, Y27
Toplam	**41**	**100,0**	

İncelenen çalışmalarda toplam 41 çalışma kümesi bulgusunun listelendiği ve sadece 3 farklı küme türünün kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, araştırmaların büyük bir çoğunluğunun belirli paydaşlar veya içerikler üzerinde yoğunlaştığını göstermektedir. En sık kullanılan çalışma kümesi, 18 sıklık (%43,90) ile *Doküman/Yapay Zekâ Aracı* olmuştur. Bu, çalışmaların neredeyse yarısının, yapay zekâ tarafından üretilen çıktılar (metinler, görseller vb.) veya mevcut dokümanlar üzerinden analizler yürüttüğünü göstermektedir. Doküman/Yapay Zekâ Aracı'nı, insan paydaşlar arasında *Öğreticiler* (akademisyenler ve öğretmenler) 12 sıklık (%29,27) ile ve *Uluslararası Öğrenciler* 11 sıklık (%26,83) ile takip etmektedir. Bu dağılım, araştırmaların odağının hem teknolojik çıktılar hem de dil öğretim sürecindeki temel aktörlerin deneyim ve görüşleri üzerine yoğunlaştığını ortaya koymaktadır.

3.2. Çalışmaların Odaklandığı Temel Çalışma Konularına ve Temalara İlişkin Bulgular

Bu bölümde, sistematik incelemeye dâhil edilen çalışmaların yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında yapay zekâyı konu edinirken odaklandığı temel konular ve temalar incelenmiştir. Çalışmanın ikinci araştırma sorusuna yanıt sağlamak amacıyla çalışmalar konularına göre incelenmiştir. İncelenen çalışmaların odaklandığı konular Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8

İncelenen Çalışmaların Temel Çalışma Konuları

Çalışma Konusu/Teması	Referanslar
Yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde ChatGPT'nin yerinin, kullanım olanaklarının ve etkinliğinin belirlenmesi	Y1
ChatGPT-3.5 kullanılarak yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki farklı dil seviyelerine (A1'den B2'ye kadar) yönelik üretilen metinlerin okuma becerisine yönelik ders materyali olarak kullanılabilirlik durumunun tartışılması ve modelin seviyelere uygun metin üretebilme başarısının tespit edilmesi	Y2
Yabancılara Türkçe öğretiminde geleneksel (insan eliyle yapılan) metin sadeleştirme yöntemleri ile yapay zekâ destekli otomatik metin sadeleştirme programlarının karşılaştırılması	Y3
Dijital okuryazarlık becerilerinin yapay zekâ teknolojileri kullanılarak nasıl geliştirilebileceği ve bu sürecin yabancılara Türkçe öğretimine nasıl uyarlanıp entegre edilebileceği	Y4
Uluslararası öğrencilerin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme süreçlerinde kullandıkları yapay zekâ tabanlı uygulamalara yönelik farkındalık düzeylerinin, algılarının ve görüşlerinin incelenmesi	Y5
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme sürecinde yapay zekâ destekli dijital bir araç olan Socrative platformunun geleneksel (klasik) sınav yöntemlerine kıyasla etkililiğinin ve öğrenci başarısı üzerindeki etkisinin incelenmesi	Y6
Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin dil öğrenme süreçlerinde kullandıkları ve tercih ettikleri internet eğitim kaynaklarının ve yapay zekâ destekli uygulamaların tespit edilmesi	Y7
Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yapay zekâ teknolojilerine karşı taşıdıkları kaygı seviyelerinin belirlenmesi ve bu kaygı seviyelerinin kur düzeyi, eğitim seviyesi, cinsiyeti ve dil öğreniminde yapay zekâ araçlarından yararlanma durumu gibi demografik ve eğitsel faktörlere göre anlamlı bir değişkenlik gösterip göstermediğinin incelenmesi	Y8
MEB 2025 Yabancılara Türkçe Öğretimi Programı'nın (YTÖP) A2+ dil düzeyi hedeflerine uygun otantik benzeri metinler üretmek için sistematik bir üretken yapay zekâ istem (prompt) mühendisliği modelinin geliştirilmesi ve bu modelin geçerliğinin değerlendirilmesi	Y9
Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi süreçlerinde (özellikle A2 başlangıç/orta seviyesinde), yapay zekâ robotları kullanılarak üretilen okuma metinlerinin seviyeye uygunluğunun ve yeterliliğinin hem öğretmen hem de öğrenci bakış açısıyla karşılaştırmalı olarak incelenmesi	Y10
Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde eğitim materyali olarak yapay zekâ kullanılarak üretilen şarkıların derse entegrasyonuna ve bu şarkıların kullanımına yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi	Y11
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yararlanılabilecek yapay zekâ destekli mobil dil öğrenme uygulamalarının kullanıcılara sunduğu güncel eğitsel fırsatların tespit edilmesi	Y12
Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenim süreçlerinde yapay zekâ destekli uygulamaları kullanmalarının Türkçenin dört temel dil becerisi (okuma, yazma, konuşma ve dinleme) üzerindeki etkilerinin öğrencilerin deneyimleri üzerinden incelenmesi	Y13
Yabancılara Türkçe öğreten öğretmenlerin dil öğretimi süreçlerinde yapay zekâ teknolojilerine ilişkin görüşlerinin, deneyimlerinin ve bu araçları derslerinde kullanma durumlarının ortaya konulması	Y14
Yabancılara Türkçe öğretiminde geleneksel Türk halk hikâyelerinin yapısını (motif indeks kataloğunu) kullanarak yapay zekâ destekli sistemlerle öğrencilerin dil seviyelerine (A1-C1) uygun, kültürel içerikli yeni metinler üretilmesinin veya mevcut metinlerin uyarlanmasının (sadeleştirilmesinin) işlevselliğinin ortaya konulması	Y15
Yabancılara Türkçe öğreten akademisyenlerin ve öğretmenlerin dil öğretimi süreçlerinde yapay zekâ teknolojilerini kullanma durumları, bu teknolojilerin sunduğu pedagojik fırsatlar ve sınırlılıklar hakkındaki görüşlerinin incelenmesi	Y16
Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen C1 seviyesindeki öğrencilerin okuduğunu anlama (okuma) becerilerini ölçmek amacıyla ChatGPT kullanılarak okuma metinleri ve çoktan seçmeli soruların hazırlanması; bu sürecin avantajlarının, karşılaşılan zorlukların ve üretilen testin ölçme aracı olarak niteliğinin incelenmesi	Y17
Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 (orta) düzeyindeki öğrenciler için yapay zekâ (ChatGPT-4.0) aracılığıyla oluşturulan okuma metinlerinin ders materyali olarak kullanılabilirliğinin (uygunluğunun) alan uzmanı görüşlerine göre incelenmesi	Y18
Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten eğitimcilerin (akademisyen ve öğretmenlerin) eğitim-öğretim	Y19

süreçlerinde yapay zekâ uygulamalarına ilişkin görüşlerinin (kullanım sıklıkları, olası etkileri, zorlukları ve etik riskleri) ortaya konulması	
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dijital teknoloji kullanım düzeyinin, kullanım amaçlarının ve bu teknolojik entegrasyona yönelik öğretim görevlilerinin görüşlerinin (olumlu/olumsuz düşüncelerinin ve yeterlik algılarının) incelenmesi	Y20
Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde Balkan türkülerinin içerdiği zengin dilsel ve kültürel ögelerden (söz varlığı, isim tamlamaları vb.) yararlanarak teknoloji destekli (Web 2.0 ve yapay zekâ) ders etkinliklerinin tasarlanması	Y21
Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen (B2 ve C1 düzeyindeki) öğrencilerin dil öğrenme süreçlerinde yapay zekâ destekli araçları kullanma deneyimlerinin ve bu araçların öğrenmeye etkileri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi	Y22
Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde Görev Temelli Öğrenme yöntemiyle hazırlanan etkinliklerde kullanılabilecek yapay zekâ uygulamalarının ve bu dijital/otantik süreçte öğreticilerin rolleri ve sorumluluklarının incelenmesi	Y23
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ tarafından üretilen görsellerin Türk kültürünü ne ölçüde doğru yansıttığı ve bu görsellerin kültür aktarımı (öğretim süreci) bağlamında ders materyali olarak kullanılabilirliğinin incelenmesi	Y24
Yabancılara Türkçe öğretimi sürecinde yapay zekâ uygulamalarıyla desteklenen kelime öğretiminin öğrencilerin kelime öğrenme (sözcük dağarcığı) başarısı üzerindeki etkisinin geleneksel öğretim yöntemleriyle karşılaştırmalı olarak incelenmesi	Y25
Yabancılara Türkçe öğretiminde yapay zekâ destekli (sohbet robotu ve dil öğretim platformu) uygulamalarının (ChatGPT, Mondly, Rosetta Stone, DeepSeek) nasıl kullanıldığı, bu araçların dil öğretim sürecine (özellikle gramer, telaffuz ve etkileşim açısından) katkılarının, avantajlarının ve sınırlılıklarının incelenmesi	Y26
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ teknolojilerinin ders materyali geliştirme sürecine nasıl dâhil edileceğinin ve 12 haftalık deneysel bir uygulamanın sonunda bu teknolojilerin pedagojik etkinliğinin (öğrenci performansı ve kullanıcı deneyimi açısından) değerlendirilmesi	Y27
Yabancılara Türkçe öğretiminde (B1 seviyesi) Süreç-Tür Odaklı Yazma Yaklaşımı ile Ters Yüz Öğrenme modelinin birleştirilerek öğrencilerin yapay zekâ araçlarını (özellikle ChatGPT'yi) hazırcı bir üretici olarak değil bir kolaylaştırıcı asistan olarak doğru kullanmalarını sağlayacak yazma etkinliklerinin tasarlanması	Y28
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Görev Temelli Öğretim yaklaşımının ilkeleri doğrultusunda yapay zekâ (ChatGPT ve Gemini) kullanılarak hazırlanan ders senaryolarının pedagojik (teorik ve pratik) açıdan uygunluklarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi	Y29
Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazma becerilerini değerlendirmek, onlara anında geri bildirim sunmak ve öğreticilerin süreci takip edebilmeleri için (hiyerarşik sınıflar, veri kayıtları ve intihal engelleme özelliklerine sahip) yapay zekâ destekli özgün bir web uygulaması (prototip) tasarlanması	Y30
Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazma becerilerini değerlendirmede (puanlamada) öğretim görevlileri (insan) ile üretken yapay zekâ araçlarının tutarlılık, objektiflik ve güvenilirliklerinin karşılaştırılması	Y31
İkinci dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ uygulamaları tarafından oluşturulan görsellerin Türk kültürünü (gelenek, mimari, edebiyat, spor vb.) ne ölçüde doğru yansıttığının ve derslerde kültür aktarımı amacıyla kullanılabilirliğinin incelenmesi	Y32

Sistematik incelemeye dâhil edilen çalışmaların yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında yapay zekâ entegrasyonuna odaklandığı temel konular ve temalar çalışmanın ikinci araştırma sorusuna yanıt teşkil etmek üzere tematik olarak analiz edilmiş ve konuların aşağıdaki başlıklar altında yoğunlaştığı görülmektedir:

Paydaş Görüşleri ve Deneyimleri: Yapay zekâ kullanımına yönelik algı ve deneyimler hem öğrencilerin hem de öğreticilerin bakış açılarından araştırılmıştır. Öğretici görüşleri kapsamında Türkçe öğreten akademisyen ve öğretmenlerin yapay zekâ teknolojilerine ilişkin görüşleri, deneyimleri ile yapay zekâ teknolojilerinin sunduğu pedagojik fırsatlar ve sınırlılıklar merkeze alınmıştır (Y10, Y14, Y16, Y19, Y20). Öğrenici görüşleri kapsamında uluslararası öğrencilerin yapay zekâ tabanlı uygulamalara yönelik farkındalık düzeyleri,

algıları, görüşleri (Y5, Y22), dil öğrenme süreçlerinde kullandıkları kaynaklar (Y7), yapay zekâ destekli şarkı üretimine yönelik görüşleri (Y11), bu araçların dört temel dil becerisi üzerindeki etkileri (Y13) ve yapay zekâya yönelik kaygı düzeyleri (Y8) incelenmiştir.

Üretken Yapay Zekâ ve Materyal Geliştirme: Çalışmaların önemli bir bölümü ChatGPT gibi üretken yapay zekâ araçlarının kullanım olanaklarına ve etkinliğine odaklanmıştır. Bu kapsamda incelenen alt başlıklar şunlardır: Yapay zekâ araçlarının kullanım olanaklarının belirlenmesi (Y1, Y26), farklı dil seviyelerine uygun okuma metinleri oluşturma başarısı (Y2, Y18), otantik benzeri metinler geliştirmeye yönelik sistematik bir üretken yapay zekâ istem (prompt) mühendisliği modelinin geliştirilmesi (Y9), geleneksel metin sadeleştirme yöntemleri ile yapay zekâ destekli otomatik metin sadeleştirme programlarının karşılaştırılması (Y3), kültürel içerikli ders materyali üretimi (Y15, Y21) ve materyal geliştirme sürecine entegrasyonudur (Y27, Y29).

Ölçme, Değerlendirme ve Geri Bildirim: Yapay zekânın ölçme ve değerlendirme süreçlerindeki rolü incelenmiştir. Bu çalışmalar arasında yapay zekâ destekli dijital bir araç olan Socrative platformunun geleneksel sınav yöntemlerine kıyasla etkililiğinin incelenmesi (Y6) ve ChatGPT kullanılarak C1 seviyesi okuma becerisi için metin ve çoktan seçmeli soruların hazırlanması (Y17) yer almaktadır. Ayrıca yazma becerisini değerlendirmede öğretim görevlileri ile üretken yapay zekâ araçlarının puanlama tutarlılığının karşılaştırılması (Y31) ve yazma becerisi değerlendirmesi için yapay zekâ destekli özgün bir web uygulaması (prototip) tasarlanması (Y30) da bulunmaktadır.

Diğer Pedagojik Uygulamalar: Yapay zekâ ile dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi (Y4), yapay zekâ uygulamalarıyla desteklenen kelime öğretiminin başarı üzerindeki etkileri (Y25), yapay zekâ destekli dil öğrenme uygulamalarının tespiti (Y12, Y23) ve yapay zekâyı hazırcı bir araçtan ziyade kolaylaştırıcı bir asistan olarak konumlandıracak yazma etkinliklerinin tasarlanması (Y28) gibi pedagojik yaklaşımlar da incelenmiştir.

Kültür Aktarımı ve Görsel Analiz: Yapay zekâ tarafından üretilen görsellerin Türk kültürünü ne ölçüde doğru yansıttığı ve bu görsellerin kültür aktarımı bağlamında ders materyali olarak kullanılabilirliği de temel çalışma konuları arasındadır (Y24, Y32).

Çalışmaların odaklandığı temel çalışma konuları ve temalarının sıklık ve yüzdelik dağılımı Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9

İncelenen Çalışmaların Temel Çalışma Konuları/Temalarına Göre Dağılımı

Çalışma Konuları	Sıklık	Yüzdelik	Temalar	Referanslar
Paydaş Görüşleri/Deneyimleri	11	34,38	Öğrenci Görüşleri/Deneyimleri	Y5, Y7, Y8, Y10, Y11, Y13, Y22
			Öğretici/Akademisyen Görüşleri/Deneyimleri	Y10, Y14, Y16, Y19, Y20
Üretken Yapay Zekâ ve Materyal Geliştirme	10	31,25	Metin/Materyal Oluşturma ve Uygunluk Analizi	Y1, Y2, Y18
			Yapay Zekâ Uygulamalarının Entegrasyon ve Katkısı	Y26, Y27, Y29
			Kültürel İçerik Üretimi	Y15, Y21
			Prompt Mühendisliği ve Model Geliştirme	Y9

			Metin Sadeleştirme Karşılaştırması	Y3
Diğer Pedagojik Uygulamalar/Entegrasyon	5	15,63	Yapay Zekâ Araçlarının Tespiti/Analizi	Y4, Y12, Y23
			Dil Becerisi Geliştirme/Öğretim Etkisi	Y25, Y28
Ölçme, Değerlendirme ve Geri Bildirim	4	12,50	Ölçme Aracı Hazırlama	Y17
			Prototip Geliştirme	Y30
			Puanlama Tutarlılığı ve Objektiflik Karşılaştırması	Y31
			Dijital Araç Etkililik Karşılaştırması	Y6
Kültür Aktarımı ve Görsel Analiz	2	6,25	Görsel Üretimi ve Kültür Aktarımı Uygunluğu	Y24, Y32
Toplam	**32**	**100,0**		

Tablo 9'daki dağılım incelendiğinde, alan yazınının 5 ana konu ve 14 tema etrafında toplandığı görülmektedir. Çalışmaların en yüksek oranda odaklandığı temel konu 11 sıklık (%34,38) ile *Paydaş Görüşleri/Deneyimleri* olmuştur. Bunu 10 çalışma (%31,25) ile *Üretken Yapay Zekâ ve Materyal Geliştirme* takip etmektedir. Bu iki ana konu, incelenen tüm çalışmaların yaklaşık üçte ikisini (%65,63) oluşturmaktadır. Geriye kalan konular ise *Diğer Pedagojik Uygulamalar/Entegrasyon* (f=5; %15,63), *Ölçme, Değerlendirme ve Geri Bildirim* (f=4; %12,50) ve *Kültür Aktarımı ve Görsel Analiz* (f=2; %6,25) şeklinde sıralanmıştır.

3.3. Çalışmalarda Kullanılan/İncelenen Yapay Zekâ Araçları/Uygulamalarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde, sistematik incelemeye dâhil edilen çalışmalarda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında kullanılan veya incelenen yapay zekâ araçları ve uygulamaları ele alınmıştır. Çalışmanın üçüncü araştırma sorusuna yanıt sağlamak amacıyla elde edilen bulgular Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10

İncelenen Çalışmaların Yapay Zekâ Araçları/Uygulamalarına Göre Dağılımı

Yapay Zekâ Aracı/Uygulaması	Sıklık	Yüzdelik	Referanslar
ChatGPT	15	21,43	Y1, Y2, Y3, Y4, Y9, Y10, Y15, Y17, Y18, Y26, Y28, Y29, Y30, Y31, Y32
Google Gemini AI	5	7,14	Y4, Y10, Y29, Y31, Y32
Grammarly AI Writing Assistance	2	2,86	Y3, Y4
Quillbot	2	2,86	Y3, Y4
DeepSeek AI	2	2,86	Y4, Y26
Rosetta Stone	2	2,86	Y12, Y26
Claude	2	2,86	Y4, Y31
Mondly	2	2,86	Y12, Y26
Adobe Firefly	1	1,43	Y4
Babbel	1	1,43	Y12
Bitdefender AI	1	1,43	Y4
Busuu	1	1,43	Y12
Canva (DALL-E destekli modülü)	1	1,43	Y24
Canva (Magic Write modülü)	1	1,43	Y4
Consensus	1	1,43	Y4
Copyleaks	1	1,43	Y4
DeepAI	1	1,43	Y32
DoNotPay AI	1	1,43	Y4
DuckDuckGo Privacy Essentials	1	1,43	Y4
Duolingo	1	1,43	Y12
Ecosia	1	1,43	Y4

Elicit	1	1,43	Y4
Falou	1	1,43	Y12
Glasp	1	1,43	Y4
Goblin Tools	1	1,43	Y4
Google Carbon Footprint	1	1,43	Y4
HelloTalk	1	1,43	Y12
HIX.AI	1	1,43	Y4
Hinative	1	1,43	Y12
Kialo Edu	1	1,43	Y4
LearningApps	1	1,43	Y21
Lingodeer	1	1,43	Y12
Mem AI	1	1,43	Y4
Memrise	1	1,43	Y12
Microsoft Copilot	1	1,43	Y4
NightCafe	1	1,43	Y32
Notion AI	1	1,43	Y4
Parlay	1	1,43	Y4
Perplexity AI	1	1,43	Y4
SciSpace Copilot	1	1,43	Y4
Scite	1	1,43	Y4
Slidesgo	1	1,43	Y21
Socrative	1	1,43	Y6
Suno AI	1	1,43	Y11
Taskade AI	1	1,43	Y4
Wordwall	1	1,43	Y21
Toplam	**70**	**100,0**	

Bu dağılım incelendiğinde, çalışmalarda toplam 70 sıklıkta yapay zekâ aracı/uygulaması bulgusunun listelendiği ve 46 farklı aracın kullanıldığı/incelendiği görülmektedir. En sık kullanılan/incelenen yapay zekâ aracı 15 sıklık (%21,43) ile *ChatGPT* olmuştur. Bunu 5 sıklık (%7,14) ile *Google Gemini AI* takip etmektedir. Aynı sıklıkta (her biri 2 sıklık ve %2,86) yer alan uygulamalar şunlardır: *Grammarly AI Writing Assistance, Quillbot, DeepSeek AI, Rosetta Stone, Claude, Mondly*. Geriye kalan 38 farklı yapay zekâ aracı/uygulaması ise birer kez (her biri %1,43) kullanılmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Bu sistematik inceleme yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapay zekâ teknolojilerini konu edinen akademik literatürü PRISMA protokolüne uygun olarak kapsamlı bir şekilde incelemeyi ve belirlenen araştırma sorularına koşut yanıtlar sunmayı amaçlamıştır. İncelenen 32 çalışma üzerinden alandaki mevcut durumun metodolojik özellikleri, temel odak noktaları ve kullanılan/incelenen yapay zekâ araçları sistematik bir bakış açısıyla ortaya konulmuştur.

İnceleme bulguları yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapay zekâ çalışmalarının yayınlanma sıklığının 2025 yılında artarak konunun alandaki güncel ve hızla yükselen akademik ilgi odağı hâline geldiğini göstermektedir. Araştırmalar büyük ölçüde nitel araştırma yöntemleri çerçevesinde yürütülmüş; en sık başvurulan araştırma modelleri ise durum çalışması, doküman analizi ve fenomenolojik desen olmuştur. Bu durum araştırmacıların yapay zekânın potansiyelini ve etkilerini derinlemesine, bağlamsal ve keşfedici bir yaklaşımla inceleme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Ancak küresel düzeyde dil öğretiminde yapay zekâ çalışmalarının ağırlıklı olarak nicel ve karma yöntemler

etrafında toplandığı (Zhu ve Wang, 2025) görülse de Türkçe alan yazını nitel çalışmaların baskınlığı ile bu tablodan ayrışmaktadır. Bu da yapay zekâ teknolojilerinin Türkçe öğretiminde henüz keşifsel bir aşamada olduğunu ve araştırmacıların teknolojik etkililikten ziyade öğrenici ve öğretmen deneyimlerine odaklandığını göstermektedir. Veri toplama araçlarında ise geleneksel nitel yöntemlerin yanı sıra doküman ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yapay zekâ çıktılarının doğrudan analizini mümkün kılan istem (prompt) çıktısının yüksek sıklıkta kullanıldığı tespit edilmiştir. Çalışma kümesi dağılımında doküman/yapay zekâ aracının en yüksek orana sahip olması araştırmaların önemli bir kısmının doğrudan yapay zekâ tarafından üretilen materyallerin veya uygulamaların teknik ve pedagojik analizine odaklandığını göstermektedir.

Alan yazını incelendiğinde, çalışmaların iki ana tema etrafında paydaş görüşleri/deneyimleri ile üretken yapay zekâ ve materyal geliştirme üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Paydaş görüşlerine odaklanan çalışmalar hem öğrenicilerin (yapay zekâ kullanımına yönelik farkındalık, algı, kaygı ve tercihleri gibi) hem de öğreticilerin/akademisyenlerin (kullanım sıklıkları, araçların sunduğu pedagojik fırsatlar ve sınırlılıklar gibi) yapay zekâ teknolojilerine dair algılarını anlamaya öncelik vermiştir. Materyal geliştirme teması özellikle üretken yapay zekânın farklı dil seviyelerine uygun okuma metinleri oluşturma, metin sadeleştirme ve kültürel içerikli ders materyali üretimi gibi pratik uygulamalara yönelik potansiyelini araştırmaktadır. Ayrıca yapay zekânın ölçme, değerlendirme ve geri bildirim süreçlerindeki rolü (puanlama tutarlılığı, dijital araç etkililik karşılaştırması gibi) ve yapay zekâ tarafından üretilen görsellerin Türk kültürünü yansıtma düzeylerinin incelenmesi de önemli araştırma konuları arasında yer almaktadır.

İncelenen çalışmalarda toplamda 46 farklı yapay zekâ aracı/uygulamasının kullanıldığı/incelendiği belirlenmiştir. En sık kullanılan/incelenen yapay zekâ aracı ChatGPT olmuştur. Bunu Google Gemini AI takip etmektedir. Öğretmenlerin yabancılara Türkçe öğretiminde ağırlıklı olarak ChatGPT'yi tercih etmeleri (Çangal vd., 2025; Yavşan ve Elkıran, 2025) ile öğretmen adaylarının en çok ChatGPT ve ardından Gemini hakkında bilgi sahibi olmaları (Köroğlu ve Kana, 2025) yönündeki bulgular, bu durumu destekler niteliktedir. Buradan hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki araştırmaların ve eğitimcilerin geniş kapsamlı dil üretimi ve etkileşim yetenekleri sunan bu önde gelen üretken yapay zekâ modellerini temel araç olarak benimsediğini göstermektedir. Bu geniş araç yelpazesine rağmen çalışmaların büyük çoğunluğu üretken büyük dil modelleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Genel yabancı dil öğretiminde 96 yapay zekâ aracının kullanım potansiyeline dikkat çekilirken (Kır ve Tekin, 2025) bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik yapay zekâ literatürü tarandığında yalnızca 46 yapay zekâ aracı/uygulamasının incelendiği/test edildiği görülmüştür. Bu durum küresel ölçekteki yapay zekâ teknolojilerinin Türkçe öğretimine entegrasyonunun henüz erken aşamada olduğunu ortaya koymaktadır.

Sistematik inceleme, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki yapay zekâ entegrasyonu literatürünün henüz oluşum aşamasında olmakla birlikte son birkaç yılda hızlı ve yüksek tempolu bir gelişim gösterdiğini ortaya koymuştur. Can (2026) Türkiye'deki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanının yapay zekâ trendine hızlı tepki verdiğini ancak çalışmaların büyük çoğunluğunun son yıllarda yoğunlaştığını ve bu alanın henüz emekleme aşamasında

olduğunu vurgulamaktadır. Yılmaz ve Kardaş (2025) yapay zekânın dil öğretiminde kullanılması konusunda henüz yeni olması nedeniyle Türkiye merkezli çalışmaların daha çok tanım ve tanıtma odaklı eğilim gösterdiğini belirtmektedir. Alandaki çalışmaların büyük çoğunluğu üretken yapay zekâ araçlarının (özellikle ChatGPT ve Gemini) sunduğu materyal geliştirme ve pedagojik destek potansiyeline odaklanırken aynı zamanda bu teknolojilerin öğrenici ve öğretici deneyimleri üzerindeki etkilerini nitel yöntemlerle derinlemesine keşfetme çabasındadır. Bu eğilim alandaki araştırmacıların teorik tartışmalardan ziyade doğrudan pratik uygulamaları, yapay zekâ çıktılarını ve insan faktörünü merkeze alan konuları önceliklendirdiğini göstermektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ teknolojilerinin kullanımına ilişkin mevcut alan yazının nitel tasarımlara, paydaş deneyimlerine ve metin/materyal geliştirme pratiklerine odaklandığı görülmektedir. Bu doğrultuda, ilerleyen araştırmalarda yapay zekâ destekli öğretim süreçlerinin dil becerileri üzerindeki uzun vadeli etkilerini ve öğrenme çıktılarını ölçmeye yönelik nicel ve karma yöntemli deneysel çalışmaların artırılması faydalı olabilir. Ayrıca, öğretmen ve öğrenicilerin ChatGPT ile Google Gemini gibi yaygın olarak kullanılan üretken yapay zekâ araçlarını ders süreçlerine daha etkili entegre edebilmeleri adına, bu araçların pedagojik potansiyellerini ve etik/teknik sınırlılıklarını kapsayan eğitim içeriklerinin ve uygulama rehberlerinin geliştirilmesi alana katkı sağlayabilir.

Kaynakça

Ahmed, S. K. (2024). The pillars of trustworthiness in qualitative research. *Journal of Medicine, Surgery, and Public Health*, 2, 1-4. https://doi.org/10.1016/j.glmedi.2024.100051

Alkan, A., & Sevli, O. (2023). Türkiye'de yapay zekâ alanında yazılmış yüksek lisans tezlerinin incelenmesi. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 6*(1), 931-947. https://doi.org/10.47495/okufbed.1062622

Aycan, A. (2025). Yapay zekâ ve yabancı dil eğitimi: Olanaklar, sınırlılıklar ve gelecek perspektifleri. Ö. Çangal & U. Başar (Ed.), *Yapay Zekâ ve Yabancılara Türkçe Öğretimi* içinde (ss. 3-27). Nobel Akademik Yayıncılık.

Bağcı Ayrancı, B., & Alcan, Y. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ destekli metin üretimine ilişkin öğretici ve öğrenici görüşleri. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(4), 20-37. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835085

Bramer, W. M., De Jonge, G. B., Rethlefsen, M. L., Mast, F., & Kleijnen, J. (2018). A systematic approach to searching: An efficient and complete method to develop literature searches. *Journal of the Medical Library Association, 106*(4), 531-541. https://doi.org/10.5195/jmla.2018.283

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2023). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.

Can, U. (2026). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ uygulamalarının yeri ve geleceği. M. E. Sallabaş (Ed.), *Yapay Zekâ Çağında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* içinde (ss. 203-219). Pegem Akademi.

Çangal, Ö., Çelik, M. E., & Başar, U. (2025). Yabancılara Türkçe öğretiminde yapay zekâ kullanımına yönelik öğretici görüşleri. *Aydın Tömer Dil Dergisi, 10*(1), 57-97. https://izlik.org/JA99CS58DX

Demirel, A. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ uygulamaları. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(4), 170-187. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835197

Duran, V., & Aydın, E. (2024). Eğitimde yapay zekanın kapsamlı incelenmesi: Web of Science veri tabanı üzerinden bir AI destekli bibliyometrik analiz. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR), 11*(104), 468–484. https://doi.org/10.5281/zenodo.10737254

Gough, D. (2015). Qualitative and mixed methods in systematic reviews. *Systematic Reviews,* 4, 1-3. https://doi.org/10.1186/s13643-015-0151-y

Kaleli, A., & Özdemir, C. (2025). Yapay zekâ destekli dil öğretiminde yeni bir yaklaşım: Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yapay zekâ uygulamaları. *IJSSAR International Journal of Social Sciences and Academic Research, 2*(3), 77-91. https://doi.org/10.52096/issar.02.03.05

Karagöl, E., & Yıldırım Bilgen, D. (2025). Türkçe eğitiminde yapay zekâ kullanımı: Türkçe eğitimcileri yapay zekâ hakkında ne düşünüyor?. *Ana Dili Eğitimi Dergisi, 13*(2), 356-374. https://doi.org/10.16916/aded.1611540

Katı, T. N., & Can, U. (2024). Yapay zekâ ile üretilen metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisine yönelik kullanılabilirliği: ChatGPT-3.5 örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25*(2), 538-569. https://doi.org/10.17679/inuefd.1415303

Kır, D. B., & Tekin, E. (2025). Key features of AI applications in foreign language teaching. *Bartın University Journal of Faculty of Education, 14*(4), 1143-1162. https://doi.org/10.14686/buefad.1681050

Köçeri, K., & Arslan, A. (2025). Uluslararası öğrencilerin Türkçe öğretiminde yapay zekâ entegrasyonuna yönelik farkındalık ve algılarının incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(4), 91-115. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835132

Köroğlu, A., & Kana, F. (2025). Türkçe öğretmeni adaylarının dil öğretiminde yapay zekâ kullanımına ilişkin görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 20*(45), 1-37. https://doi.org/10.35675/befdergi.1560034

McCrae, N., Blackstock, M., & Purssell, E. (2015). Eligibility criteria in systematic reviews: A methodological review. *International Journal of Nursing Studies, 52*(7), 1269-1276. https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2015.02.002

O'Connor, C., & Joffe, H. (2020). Intercoder reliability in qualitative research: Debates and practical guidelines. *International Journal of Qualitative Methods*, 19, 1-13. https://doi.org/10.1177/1609406919899220

Oruç, T., Yeşilyurt, M., & Kurt, M. (2024). Eğitimde yapay zekâ konulu çalışmaların betimsel analizi. *Temel Eğitim, 6*(24), 44-60. https://izlik.org/JA37CX58TW

Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., ... & Moher, D. (2021a). Updating guidance for reporting systematic reviews: development of the PRISMA 2020 statement. *Journal of Clinical Epidemiology*, 134, 103-112. https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2021.02.003

Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., Shamseer, L., Tetzlaff, J., Akl, E. A., Brennan, S. E., Chou, R., Glanville, J., Grimshaw, J. M., Hróbjartsson, A., Lalu, M. M., Li, T., Loder, E. W., Mayo-Wilson, E., McDonald, S. … & Moher, D. (2021b). The PRISMA 2020 statement: An updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, *372*(71), 1-9. https://doi.org/10.1136/bmj.n71

Pollock, A., & Berge, E. (2018). How to do a systematic review. *International Journal of Stroke, 13*(2), 138-156. https://doi.org/10.1177/1747493017743796

PRISMA Executive. (t.y.). *PRISMA statement*. https://www.prisma-statement.org/ adresinden 10.04.2026 tarihinde erişilmiştir.

Rethlefsen, M. L., & Page, M. J. (2021). PRISMA 2020 and PRISMA-S: Common questions on tracking records and the flow diagram. *Journal of the Medical Library Association, 110*(2). https://doi.org/10.5195/jmla.2022.1449

Taylor, K. S., Mahtani, K. R., & Aronson, J. K. (2021). Summarising good practice guidelines for data extraction for systematic reviews and meta-analysis. *BMJ Evidence-Based Medicine, 26*(3), 88-90. https://doi.org/10.1136/bmjebm-2020-111651

Temur, N., & Akıncılar, A. (2025). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yapay zekâ ile oluşturulan B1 düzeyindeki okuma metinlerinin kullanılabilirliği. *UlakDil: Uluslararası Akademik Dil Eğitimi ve Kültürel Çalışmalar Dergisi, 1*(2), 129-151. https://ulakdil.com/index.php/pub/article/view/20

Temur, S. (2025). 2000-2024 yılları arasında eğitim alanında yapılan yapay zekâ konulu lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 63, 1181-1218. https://doi.org/10.53444/deubefd.1600146

Tranfield, D., Denyer, D., & Smart, P. (2003). Towards a methodology for developing evidence-informed management knowledge by means of systematic review. *British Journal of Management, 14*(3), 207-222. http://doi.org/10.1111/1467-8551.00375

Yavşan, F., & Elkıran, Y. M. (2025). Yabancılara Türkçe öğretimi süreçlerinde yapay zekâ entegrasyonu: Öğretmen görüşleri. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(4), 38-61. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835104

Yılmaz, B. B., & Kardaş, D. (2025). Yabancı dil öğretiminde yapay zekâ kullanımı üzerine yapılmış çalışmaların bir meta-sentez analizi. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(2), 433-455. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.16893270

Zhu, M., & Wang, C. (2025). A systematic review of artificial intelligence in language education from 2013 to 2023: Current status and future implications. *Language Learning & Technology, 29*(1), 1-29. https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4684304

Makaleye Katkı Oranı Beyanı: 1. yazar katkı oranı: %100
Çıkar Çatışması Beyanı: Herhangi bir çıkar çatışması yoktur.
Etik Beyanı: Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"nde belirtilen kurallara uyulduğunu, "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler"e dayalı hiçbir işlem yapılmadığını ve etik ihlallerde tüm sorumluluğun makale yazarına ait olduğunu beyan ederim.
Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı: Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.
Etik Kurul İzni Beyanı: Araştırma etik kurul izni gerektirmemektedir.
Veri Kullanılabilirliği Beyanı: Bu çalışma sırasında oluşturulan veya analiz edilen veriler, talep üzerine yazarlardan temin edilebilir.
Yapay Zekâ Kullanımı Beyanı: Yazma yardımı için yapay zekânın kullanılmadığını beyan ederim.
Telif Hakları Beyanı: Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisinde yayımlanan çalışmalar Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Extended Abstract

In recent years, Artificial Intelligence (AI) technologies have experienced rapid advancements, fundamentally transforming various domains, including higher education and foreign language instruction. As a global language, Turkish has witnessed an increasing integration of digital tools in teaching practices. Teaching Turkish as a Foreign Language (TTFL) is an evolving field that increasingly leverages technological innovations to enhance instructional efficiency, material diversity, and learner engagement. Despite the growing number of individual studies exploring AI applications in TTFL, the literature lacks a comprehensive synthesis that systematically categorizes these research efforts, methodologies, thematic foci, and specific AI tools. To bridge this gap, this study presents a systematic review of academic literature concerning the integration of AI in TTFL. The main objective of this study is to examine published research through a rigorous, transparent, and reproducible methodology to reveal current academic trends, methodological preferences, core thematic clusters, and the specific AI applications utilized. By evaluating the current state of the literature, this review aims to highlight the strengths, limitations, and emerging

opportunities in the field, providing a solid scientific foundation for future empirical and theoretical investigations.

This research was designed as a systematic review guided by the Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA) protocol. The systematic process involved structured search strategies, predefined eligibility criteria, systematic filtering, and rigorous data extraction to ensure research reliability and objectivity. A comprehensive search was conducted across major academic databases, including Web of Science, Scopus, Google Scholar, TR Dizin, and DergiPark, using combinations of keywords related to "Artificial Intelligence," "Teaching Turkish as a Foreign Language," "Generative AI," "ChatGPT," and "Language Instruction." The inclusion criteria specified peer-reviewed academic articles, book chapters, and conference proceedings directly addressing AI tools in the context of TTFL. Publications focusing solely on general language teaching without reference to Turkish or those lacking empirical/methodological frameworks were excluded. Through this systematic screening process, a total of 32 academic publications met all inclusion criteria. The data collected from these selected studies were analyzed using qualitative content analysis. A structured coding framework was developed to classify the studies based on several parameters: year of publication, methodological approaches, research designs, sample/data groups, data collection instruments, focal themes, and specific AI tools or models examined.

The content analysis of the 32 reviewed studies yielded significant empirical findings regarding the structural and thematic composition of AI research in TTFL. Temporal analysis reveals a dramatic acceleration in publication volume, peaking distinctly in 2025. This sharp rise indicates that AI integration in TTFL has shifted from a marginal area of inquiry into a primary focus of academic interest. The vast majority of the reviewed studies adopted qualitative research approaches, while quantitative and mixed-method designs remained relatively rare. Among qualitative research models, case studies, document analyses, and phenomenological designs were the most frequently employed paradigms. The primary data collection instruments identified were documents, semi-structured interview forms, and prompt outputs specifically designed to analyze AI-generated responses. The study groups predominantly consisted of document corpora and digital AI tool outputs, followed by language instructors and foreign language learners. The analysis identified two primary thematic clusters in the literature: stakeholder opinions and experiences, which center on student awareness/anxiety alongside instructors' perceptions of pedagogical opportunities and limitations; and generative AI and material development, which focuses on the potential of generative AI models to create level-appropriate reading texts, vocabulary exercises, grammar activities, and culturally tailored educational content. Furthermore, a total of 46 distinct AI tools were identified across the publications, with Large Language Models dominating the research landscape and ChatGPT and Google Gemini being the most frequently analyzed tools.

The findings demonstrate that AI research in TTFL is undergoing an intense phase of rapid expansion. The concentration of studies in recent years reflects the widespread accessibility of generative AI platforms to both educators and researchers. However, the heavy reliance on

qualitative paradigms—particularly document analysis and small-scale case studies—indicates that the field is currently in its exploratory and descriptive phase. While these initial studies offer valuable insights into user perceptions and preliminary material design, there is a notable scarcity of longitudinal, experimental, or quantitative research measuring the actual efficacy of AI tools on language acquisition metrics such as listening, speaking, reading, and writing proficiency. Furthermore, the thematic concentration highlights a dual orientation toward human-centered pedagogical perceptions and practical application development. The prominence of prompt analysis as a data collection tool demonstrates an emerging methodological trend where researchers systematically evaluate the linguistic accuracy, pedagogical appropriateness, and cultural fidelity of AI-generated content. Among the tools, ChatGPT and Google Gemini stand out as primary benchmarks, likely due to their advanced natural language processing capabilities in the Turkish language.

This systematic review provides a comprehensive overview of academic research on AI in teaching Turkish as a foreign language. The literature demonstrates that while the field is still in its formative stage, it is progressing rapidly and placing practical implementation, material generation, and human factor analysis at its center rather than purely theoretical discussions. To advance the field, future research should transition from descriptive frameworks to empirical and experimental designs that measure learning outcomes over extended periods. Additionally, researchers should explore a broader spectrum of specialized AI tools beyond general LLMs, such as intelligent tutoring systems, speech recognition applications, and automated assessment platforms. Establishing ethical guidelines, addressing AI-induced learner anxiety, and developing pedagogical frameworks for prompt engineering in Turkish instruction remain essential priorities for future academic inquiries.

Ek 1

Çalışmada İncelenen Yayınların Listesi

Kod	Yıl	Atıf Bilgisi
Y1	2023	Zileli, E. N. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğreniminde ChatGPT örneği. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5*(1), 42-51. https://doi.org/10.47770/ukmead.1296013
Y2	2024	Katı, T. N. & Can, U. (2024). Yapay zekâ ile üretilen metinlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisine yönelik kullanılabilirliği: ChatGPT-3.5 örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25*(2), 538-569. https://doi.org/10.17679/inuefd.1415303
Y3	2024	Tekeli, M. & Yeşil, Y. (2024) Yabancılara Türkçe öğretiminde geleneksel ve yapay zekâ destekli metin sadeleştirmenin toplum dilbilimsel açıdan incelenmesi: Muallim Naci'nin Ömer'in Çocukluğu örneği. *TÜRKAV Kamu Yönetimi Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, 4*(1), 195-230. https://doi.org/10.5281/zenodo.11577561.
Y4	2025	Kıymaz, M. S. & Kaya, T. (2025). Dijital okuryazarlık becerilerinin yapay zekâ ile geliştirilmesi ve yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılabilirliği. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi, 5*(4), 256-280. https://doi.org/10.5281/zenodo.17835249
Y5	2025	Köçeri, K. & Arslan, A. (2025). Uluslararası öğrencilerin Türkçe öğretiminde yapay zekâ entegrasyonuna yönelik farkındalık ve algılarının incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(4), 91-115. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835132
Y6	2025	Demirkol, R. & Suroglu Sofu, M. (2025). Using artificial intelligence assisted digital tool Socrative within the scope of measurement and evaluation in teaching Turkish as a foreign language. *International Journal of Research in Teaching Turkish (IJRTT), 5*(4), 218-236. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835220
Y7	2025	Tekin, E. & Karakahraman, Y. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin kullandıkları internet kaynakları ve yapay zekâ araçları üzerine bir araştırma. *Aydın Tömer Dil Dergisi, 10*(2), 295-325. https://izlik.org/JA86KC95ND
Y8	2025	Banaz, E. & Demirel, O. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yapay zekâ kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(4), 1-19. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835058
Y9	2025	Uzun, O. (2025). Yabancılara Türkçe öğretiminde A2+ dil düzeyi için üretken yapay zekâ destekli otantik metin geliştirme modeli. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(4), 281-305. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835263
Y10	2025	Bağcı Ayrancı, B. & Alcan, Y. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ destekli metin üretimine ilişkin öğretici ve öğrenici görüşleri. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(4), 20-37. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835085
Y11	2025	Banaz, E. & Demirel, O. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ destekli şarkı üretimi: Öğrenci görüşleri. *Aydın Tömer Dil Dergisi, 10*(2), 195-217. https://izlik.org/JA62BZ59EH
Y12	2025	Demirel, A. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ uygulamaları. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(4), 170-187. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835197
Y13	2025	Köçeri, K. & Ulaş, A. H. (2025). Yabancı öğrencilerin yapay zekâ ile Türkçe dil becerisi gelişimlerinin incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16*(1), 775-797. https://doi.org/10.51460/baebd.1614932
Y14	2025	Yavşan, F. & Elkıran, Y. M. (2025). Yabancılara Türkçe öğretimi süreçlerinde yapay zekâ entegrasyonu: Öğretmen görüşleri. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(4), 38-61. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835104
Y15	2025	Gözcü, N. (2025). Yabancılara Türkçe öğretiminde halk hikâyelerinden motif temelli yararlanma ve yapay zekâ destekli içerik üretimi. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 5*(4), 116-141. https://zenodo.org/doi/10.5281/zenodo.17835144
Y16	2025	Çangal, Ö., Çelik, M. E. & Başar, U. (2025). Yabancılara Türkçe öğretiminde yapay zekâ

		kullanımına yönelik öğretici görüşleri. *Aydın Tömer Dil Dergisi, 10*(1), 57-97. https://izlik.org/JA99CS58DX
Y17	2025	Yeşilyurt, Ş. (2025). ChatGPT ile c seviyesi Türkçe okuma becerilerinin ölçülmesi: Avantajlar ve zorluklar. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, 12*(42), 165-179. http://dx.doi.org/10.29228/INESJOURNAL.79971
Y18	2025	Temur N. & Akıncılar A. (2025). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yapay zekâ ile oluşturulan B1 düzeyindeki okuma metinlerinin kullanılabilirliği. *UlakDil: Uluslararası Akademik Dil Eğitimi ve Kültürel Çalışmalar Dergisi, 1*(2), 129-151. https://ulakdil.com/index.php/pub/article/view/20
Y19	2025	Kardoğan, M. & Kardaş, N. (2025). Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten eğitimcilerin yapay zekâ uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi, 19*(52), 159-180. https://mjer.inased.org/makale/8287
Y20	2025	Azizoğlu, N. İ. & Yağiz, A. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dijital teknoloji kullanımına yönelik görüşlerin incelenmesi. *Sakarya Dil Dergisi, 3*(1), 42-55. https://izlik.org/JA77FR72WH
Y21	2025	Güneş, H. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Web 2.0 araçları ile Balkan türkülerine yönelik etkinlik tasarımı. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi, 8*(1), 40-53. https://izlik.org/JA89AU72TX
Y22	2025	Küçük, E. & Solak, Ö. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ kullanımına dair öğrenici görüşleri. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi, 9*(1), 1-22. https://izlik.org/JA77KL22KA
Y23	2025	Acıpınar, S. & İnal, E. (2025). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kapsamında görev temelli etkinlikler için kullanılabilecek yapay zekâ uygulamalarında öğreticilerin rolü. *Türkoloji Ve Sosyo-Kültürel Araştırmalar Dergisi, 2*(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.17915131
Y24	2025	Gün, M., Alkan, E. & Baştürk, M. B. (2025). Yabancılara Türkçe öğretiminde yapay zekâ tarafından üretilen görsellerin kültür aktarımı bağlamında incelemesi. *International Journal of Language Academy, 13*(1), 293-308. http://dx.doi.org/10.29228/ijla.80494
Y25	2025	Gençer, G. & Bahşi, N. (2025). Yabancılara Türkçe öğretiminde yapay zekâ uygulamalarının kelime öğretimine etkisi. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi, 8*(1), 72-83. https://izlik.org/JA83TF28PA
Y26	2025	Kaleli, A. & Özdemir, C. (2025). Yapay zekâ destekli dil öğretiminde yeni bir yaklaşım: Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yapay zekâ uygulamaları. *IJSSAR International Journal of Social Sciences and Academic Research, 2*(3), 77-91. https://doi.org/10.52096/issar.02.03.05
Y27	2025	Türkeri, E. & Özdemir, C. (2025). Yapay zekâ tabanlı dijital materyallerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimine entegrasyonu: Pedagojik perspektifler. *Silkway social science journal (SSS journal), 1*(2), 15–28. https://doi.org/10.5281/zenodo.15996190
Y28	2025	Ellialtı, N. & Batur, Z. (2025). Yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yapay zekâ destekli süreç-tür odaklı etkinlik önerileri. *Aydın Tömer Dil Dergisi, 10*(2), 219-251. https://izlik.org/JA53PW63UM
Y29	2025	Miçooğulları, M. (2025). Yapay zekâ tabanlı öğretim senaryolarının Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde görev temelli bileşenler açısından analizi. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi, 5*(4), 142-169. https://doi.org/10.5281/zenodo.17835157
Y30	2025	Coşkun, K. & Durmuş, M. (2025). Design of an AI-supported prototype application for assessing writing skills in Turkish as a foreign and second language. *Türkbilig, 2025*(50), 241-261. https://doi.org/10.59257/turkbilig.1685958
Y31	2026	Yıldız, Ü. & Asma, B. (2026). Yazma becerilerinin değerlendirilmesinde yapay zekâ ve öğretim görevlisi puanlamalarının karşılaştırılması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 66, 94-108. https://doi.org/10.9779/pauefd.1574813
Y32	2026	Kır, D. B. (2026). İkinci dil olarak Türkçe öğretiminde yapay zekâ uygulamalarının oluşturduğu görsellerin kültür aktarımı bağlamında incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi, 6*(1), 166-192. https://doi.org/10.5281/zenodo.19323922